

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว โดยศึกษาในประเด็นความรู้สึกต่ออาการหายใจลำบาก ผลกระทบและวิธีการจัดการกับอาการหายใจลำบาก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่ทำการศึกษา

สถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ได้ใช้ 2 แห่ง คือที่โรงพยาบาล กับที่พักอาศัยของผู้ให้ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถานที่ศึกษาในโรงพยาบาลได้แก่ โรงพยาบาลตากลิ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นโรงพยาบาลขนาด 90 เตียง ให้บริการผู้ป่วยทั้งในภาวะวิกฤตและเรื้อรัง มีพันธกิจที่จะมุ่งมั่น พัฒนาบริการสุขภาพที่ดีมีมาตรฐาน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แบ่งแยกหน่วยให้บริการ เป็นแผนกผู้ป่วยนอกกับผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยนอก ได้แก่ ห้องตรวจผู้ป่วยนอกกับห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน และแบ่งแผนกผู้ป่วยใน ได้แก่ หอผู้ป่วยชาย หอผู้ป่วยหญิง หอผู้ป่วยหนัก ห้องคลอด หลังคลอด สำหรับหอผู้ป่วยที่ใช้ในคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแผนกผู้ป่วยใน ได้แก่ หอผู้ป่วยชาย หอผู้ป่วยหญิง และหอผู้ป่วยไอซียู โดยแต่ละหอมีบริบทในการดูแลผู้ป่วยที่แตกต่างกันดังนี้

1.1 หอผู้ป่วยชาย ให้การดูแลผู้ป่วยชายที่มีปัญหาทั้งทางด้านอายุรกรรม ศัลยกรรม และผู้ป่วยเด็ก 0-14 ปี มีเตียงรับผู้ป่วยเป็นเตียงธรรมดา 24 เตียง ห้องพิเศษ 6 ห้อง มีพยาบาลประจำการ 10 คน ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย 4 คน

1.2 หอผู้ป่วยหญิง ให้การดูแลผู้ป่วยหญิงที่มีปัญหาทางด้านอายุรกรรมกับศัลยกรรม มีเตียงรับผู้ป่วยเป็นเตียงธรรมดา 19 เตียง ห้องพิเศษ 6 ห้อง มีพยาบาลประจำการ 11 คน ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย 4 คน

1.3 หอผู้ป่วยหนักให้การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตทุกด้าน มีจำนวนเตียง 5 เตียงมีพยาบาลประจำการ 10 คน ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย 4 คน

ลักษณะการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการหายใจลำบากจากภาวะหัวใจล้มเหลวที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนั้นจะได้รับการดูแลทั้งจากหอผู้ป่วยหญิง หอผู้ป่วยชาย หอผู้ป่วยหนักโดยเฉลี่ยจำนวนวันนอนในโรงพยาบาลกลุ่มนี้ในปีงบประมาณ 2552 7.24 วัน บริบทในการดูแลผู้ป่วยมีดังนี้คือ ผู้ป่วยมีอาการหายใจลำบากจากภาวะหัวใจล้มเหลวอยู่ในระดับ NYHA Class 2-3 มีระดับ

อาการที่ไม่รุนแรงได้รับการดูแลที่หอผู้ป่วยชาย กับหอผู้ป่วยหญิง และที่ผู้ป่วยในระดับ NYHA Class 3-4 แล้วมีอาการรุนแรงมากจะได้รับการดูแลที่หอผู้ป่วยหนัก ซึ่งมีเฉลี่ยวันนอนในหอผู้ป่วยหนัก 4 วัน และผู้ป่วยมีอาการทุเลาลง ผู้ป่วยจะได้รับการย้ายออกจากห้องผู้ป่วยหนักไปนอนเตียงสามัญแยกประเภทตามหอผู้ป่วยในการดูแล โดยผู้ป่วยแต่ละรายที่เข้ารับการรักษาจะได้รับการดูแลจากพยาบาลทั้งในเรื่องการให้ยา การให้ออกซิเจน ดูแลความสุขสบายต่าง ๆ ของร่างกาย ตลอดจนการให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้ป่วยได้ปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องก่อนที่จะจำหน่ายกลับบ้าน รวมถึงการติดต่อประสานกับหน่วยงานส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลเพื่อติดตามเยี่ยมอย่างต่อเนื่อง ในกรณีผู้ป่วยมีปัญหาซับซ้อนส่งผลทำให้ผู้ป่วยต้องกลับเข้ามานอนในโรงพยาบาลซ้ำ ๆ ด้วยอาการหายใจลำบาก

2. ที่พักอาศัยของผู้ให้ข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามที่พักอาศัยของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลได้จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลไปแล้ว 1 อาทิตย์ และเมื่อผู้ให้ข้อมูลได้ยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย และอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์ตามที่อยู่พักอาศัยได้

ผู้ให้ข้อมูลและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวในโรงพยาบาลตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ที่เข้ารับการรักษาด้วยอาการหายใจลำบาก ทำการศึกษาในระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553 จนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัวในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 10 ราย โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลครั้งแรกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง
  2. เป็นผู้ป่วยเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลตาคลีด้วยอาการหายใจลำบากจากภาวะหัวใจล้มเหลว เป็นครั้งที่ 2 ขึ้นไป
  3. เป็นผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจล้มเหลวในระดับความรุนแรงของโรคใน Class ที่ 2 และ 3
  4. เป็นผู้ป่วยที่สามารถสื่อสารได้เข้าใจ
  5. เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมงานวิจัย และต้องเป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมในการทำวิจัย
- ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในครั้งต่อ ๆ ไป ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลในรูปแบบเดิม ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากที่ได้เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลตาคลีตามหอผู้ป่วยดังที่ได้กล่าวไว้ ซึ่งรวบรวมได้ทั้งหมด 20 ราย แต่มีปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูล

ไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลได้เมื่อถึงวันนัดสัมภาษณ์ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันจนได้ข้อมูลอ้อมตัว โดยสรุปมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 10 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1. ผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีการเตรียมความพร้อมก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ผ่านการเรียนวิชาวิจัยทางการแพทย์ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นเวลา 15 ชั่วโมง และทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองจากตำรา วารสารและเอกสารต่าง ๆ และการฝึกปฏิบัติในการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวที่มีอาการหายใจลำบาก ตลอดจนคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้นและเกิดทักษะสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยคำถามเปิดประเด็น และคำถามแบบเจาะลึกในเรื่องการรับรู้ต่ออาการหายใจลำบาก ผลกระทบ และวิธีการจัดการอาการหายใจลำบาก โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แนวคำถามมีความเหมาะสมและครอบคลุมทุกมิติตามวัตถุประสงค์ รวมไปถึงได้มีการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลนำร่องกับผู้ป่วยจำนวน 2 ราย เพื่อทดสอบว่าคำถามมีความชัดเจน และมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล ภายหลังจากสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับแก้ไขคำถามให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลก่อนนำไปสัมภาษณ์จริง (ภาคผนวก ข)
3. แบบบันทึกสำหรับการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้
  - 3.1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สภาพภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และบทบาทในครอบครัว (ภาคผนวก ก)
  - 3.2 แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย ประกอบด้วยโรคประจำตัว สิทธิในการรักษา จำนวนครั้งที่นอนในโรงพยาบาลด้วยอาการหายใจลำบาก ยาที่ได้รับการรักษาในปัจจุบัน การรักษาอื่น ๆ นอกจากคำสั่งการรักษาของแพทย์ (ภาคผนวก ก)
  - 3.3 แบบบันทึกการสังเกต เป็นแบบบันทึกเพื่อใช้ในการเขียนข้อมูลที่ได้จากกรสังเกตรทั้งหมด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กิริยาท่าทางของผู้ให้ข้อมูลขณะที่ให้การสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ค)

3.4 แบบบันทึกการสะท้อนคิดของผู้วิจัย เป็นแบบบันทึกการสะท้อนคิดของผู้วิจัย ที่มีต่อผู้ให้ข้อมูล สถานการณ์ บริบทสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการวิจัย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของผู้วิจัย เพื่อทำการแก้ไข พัฒนาและป้องกันความลำเอียง ที่อาจเกิดขึ้นในงานวิจัย (ภาคผนวก ค)

3.5 แบบบันทึกการถอดข้อความจากเทปบันทึกเสียง และการให้รหัสเบื้องต้น เป็นแบบบันทึกที่ใช้เพื่อบันทึกข้อมูลและรหัสข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล (ภาคผนวก ค)

3.6 แบบบันทึกการจัดหมวดหมู่ข้อมูล เป็นแบบบันทึกที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการถอดความจากเทป และการให้รหัสเบื้องต้นของข้อมูล (ภาคผนวก ค)

3.7 แบบบันทึกเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบบันทึกเพื่อเป็นแนวทางการเก็บข้อมูล ครั้งต่อไป และเป็นแบบบันทึกข้อคำถาม เพื่อใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครั้งต่อไป (ภาคผนวก ค)

4. เครื่องมือประกอบอื่น ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและม้วนเทปเปล่า สมุดบันทึกและปากกาสำหรับจดบันทึกภาคสนาม

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บข้อมูล จนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย กล่าวคือ ผู้วิจัยดำเนินการภายหลังได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ และผู้อำนวยการ โรงพยาบาล ตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมการวิจัย พร้อมกับชี้แจง ให้ทราบว่า การเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือไม่นั้น เป็นสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ และไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล โดยที่ผู้วิจัยจะแนะนำตนเอง ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย ลักษณะของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งไม่เกิน 30 นาที และขึ้นอยู่กับความพร้อมและลักษณะอาการของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลจะได้รับการสัมภาษณ์ประมาณ 1-2 ครั้งพร้อมกับขออนุญาต ในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ การจดบันทึก การติดต่อเพื่อยืนยันวัน เวลาในการเก็บข้อมูล และการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด ซึ่งการเก็บข้อมูลที่ได้มาของแต่ละบุคคลจะเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งมีเพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเท่านั้นที่ทราบข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล และการรายงานผลการวิจัยนำเสนอเป็นภาพรวม โดยจะไม่มีเปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูลแต่เป็นการใช้รหัสแทน และข้อมูลที่ได้จากการ

บันทึกเสียงในระหว่างการพูดคุย ผู้วิจัยจะลบทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย นอกจากนี้ในระหว่างการสนทนาหากผู้ให้ข้อมูลมีคำตอบที่ไม่สะดวกใจที่จะตอบ ผู้ให้ข้อมูลสามารถบอกยุติการสนทนาได้โดยอิสระ โดยไม่ต้องบอกเหตุผลในการยุติการสนทนา หรือผู้ให้ข้อมูลมีอาการเหนื่อยหอบ ก็จะยุติการสนทนาทันที และให้การพยาบาลทันทีเพื่อบรรเทาอาการ โดยการจัดทำอนสิริระสูง และสอนการหายใจที่ถูกต้อง

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลและหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลตากสิน เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัย พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
3. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วยหญิง หอผู้ป่วยชาย และหอผู้ป่วยหนัก ขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือให้เป็นผู้ประสานงานแก่เจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วย ในการบอกแก่ผู้วิจัยให้ทราบ เมื่อมีผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวเข้ารับการรักษาตัวในหอผู้ป่วย
4. ผู้วิจัยพบผู้ให้ข้อมูล และทำการสร้างสัมพันธภาพ แนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูล ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้ และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย เมื่อผู้ให้ข้อมูลยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตจดประวัติจากเวชระเบียนในหอผู้ป่วย และติดตามเยี่ยมเพื่อสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสังเกตอาการและพฤติกรรมขณะให้ผู้ให้ข้อมูลพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ให้การช่วยเหลือผู้ให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ โดยที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องร้องขอจนกระทั่งผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไว้วางใจ และพร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ ในการติดตามเยี่ยมผู้ให้ข้อมูลนั้นจะติดตามเยี่ยมจนผู้ให้ข้อมูลได้จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล และผู้วิจัยจะเริ่มทำสัมภาษณ์ที่บ้านพักของผู้ให้ข้อมูลหลังจากได้จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลไปแล้ว 1 สัปดาห์ โดยได้มีการนัดหมายวันและเวลาไว้ล่วงหน้าก่อนที่ผู้ให้ข้อมูลจะกลับบ้าน
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อผู้ให้ข้อมูลยินยอมให้ข้อมูลและเกิดความคุ้นเคยกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีดังนี้

5.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแนวทางในการนำให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าประสบการณ์ของตนเองต่ออาการหายใจลำบากอย่างละเอียด ลึกซึ้ง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งในขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยผสมผสานทักษะต่าง ๆ มาใช้ เช่นการไม่แสดงความเป็นผู้รู้ แต่เป็นผู้ที่ต้องการเรียนรู้ ให้ความสนใจในสิ่งที่กำลังสนทนา รับ ฟังอย่างตั้งใจ สบตาพยักหน้า เพื่อแสดงกิริยาการตอบสนอง จับประเด็นของการให้ความหมายและ ความรู้สึก ทักษะ การตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความกระฉับกระเฉงในประเด็นที่กำลังสนทนา และความ ค่อนข้างของเรื่องราว ทักษะการทวนความหรือกล่าวซ้ำคำพูดและความรู้สึก เพื่อช่วยผู้ให้ข้อมูล สามารถขยายขอบเขตในการมองสภาพการณ์ต่าง ๆ ของตนเองได้ชัดเจนเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ตลอดจนทักษะการเงียบ เพื่อให้เวลาแก่ผู้ให้ข้อมูลในการคิดทบทวน ลำดับเหตุการณ์ รวบรวมสมาธิ หรือทำความเข้าใจความคิดอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และในขณะสัมภาษณ์มีการบันทึกเทป ขณะสัมภาษณ์ (Tape-record Interviews) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องทำให้มีประโยชน์ในการบันทึก รายละเอียด และความถูกต้องของข้อมูลครบถ้วนหรือขยายความจากการสัมภาษณ์ครั้งแรก แล้วถาม คำถามที่ต้องการจะถามเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งในการสัมภาษณ์ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งแรกให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบ เพื่อยืนยันคำตอบและ ความถูกต้องของข้อมูล แล้วถามคำถามที่ต้องการเพิ่มเติมหรือขยายความจากการสัมภาษณ์ในครั้ง แรก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์จริงโดยเฉลี่ย 20.05 นาที และมีการสัมภาษณ์ในครั้งที่ 2 มีผู้ให้ข้อมูล 5 ราย ครั้งที่ 3 มี 2 ราย

ในขณะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 ราย ได้พบกับปัญหาที่ต้องยุติในการสัมภาษณ์ คือมี อาการหายใจลำบากเกิดขึ้น 3 ราย แต่ไม่รุนแรง จึงให้การพยาบาลเพื่อบรรเทาอาการ โดยการจัด ทานอนศีรษะสูง และสอนการหายใจที่ถูกวิธี และเฝ้าดูอาการของผู้ให้ข้อมูลจนอาการหายใจลำบาก ทุเลาลง และมี 1 ราย ร้องไห้ในขณะสัมภาษณ์เกิดขึ้น จึงต้องหยุดการสัมภาษณ์และอยู่เป็นเพื่อน ปลอบให้ผู้ให้ข้อมูลร้องไห้ สัมผัสมือของผู้ให้ข้อมูลเบาๆ และประหม่นแล้วพบว่าผู้ให้ข้อมูล ไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลต่อไปได้ ผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์ และกล่าวคำขอบคุณที่ผู้ให้ข้อมูล ร่วมถึง นัดหมายการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และกล่าวอำลา แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกข้อความจากเทป บันทึกเสียงแบบคำต่อคำ ตรวจสอบความชัดเจนครบถ้วน เพื่อเตรียมสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การจดบันทึกภาคสนาม (Field Note) เป็นการจดบันทึกบรรยากาศในระหว่างการ สัมภาษณ์ที่ได้จากการสังเกต เช่น เสียงหัวเราะ ร้องไห้ ความเงียบ และการแสดงสีหน้าของผู้ให้ ข้อมูลตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้จดบันทึกข้อมูลทันที เพื่อ ป้องกันการสับสนของข้อมูล ในวัน เวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อมรอบด้าน สีหน้า ท่าทาง ลักษณะ คำพูด พฤติกรรมการแสดงออกของผู้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง โดยไม่ตีความ

5.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยผู้วิจัยสังเกต พฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลในช่วงก่อน และหลังการสัมภาษณ์ รวมถึงในขณะกำลังสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสังเกตจากปฏิกิริยา สีหน้าท่าทาง พฤติกรรม การแสดงออกขณะผู้ให้ข้อมูลบอกเล่า ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำข้อมูลจากการสังเกตมาสนับสนุนกับ คำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.4 การบันทึกการสะท้อนคิดของผู้วิจัย ผู้วิจัยทำการบันทึกการสะท้อนคิดหลังการ สัมภาษณ์ เพื่อแยกแยะความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อผู้ให้ข้อมูล สถานการณ์ สภาพแวดล้อมนั้น ๆ และ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัย

6. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 10 ราย แล้วพบว่าการเก็บข้อมูลในรายที่ 10 ไม่มี ข้อมูลใหม่ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นอีก ทำให้ข้อมูลมีความอิ่มตัว (Saturation of Data) จึงได้ยุติ การเก็บข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง และภายหลังการ เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ครบถ้วนแล้ว ซึ่งข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากภาคสนามจะถูกนำมาวิเคราะห์ รวบรวมอีกครั้งร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยใช้วิธีขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของสูกางค์ จันทวานิช (2551) ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการ การสังเกต การจดบันทึกภาคสนาม และการสัมภาษณ์บันทึก เทป มาแยกประเด็นบันทึกออกเป็นเรื่อง ๆ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในลักษณะเชิงบรรยาย แล้วนำมา ตรวจสอบความครบถ้วน ถ้ามีข้อมูลใดขาดหายจะรวบรวมประเด็นที่ขาดหายเพื่อเตรียมเก็บรวบรวม ข้อมูลในครั้งต่อไป

2. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายออกมาเป็นภาษาเขียน ถอดคำ ต่อคำ ไม่มีการสรุป หรือตัดแปลงข้อความใด ๆ มาเรียบเรียงให้อยู่ในรูปแบบของข้อความ คำพูด ประโยค วลี ในแต่ละบรรทัด

3. อ่านและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเรียบเรียงแต่ละบรรทัด นำมาแยกแยะ และทำการ จำแนกข้อความที่มีความสำคัญมาให้รหัสเบื้องต้น (Coding) ของข้อมูล

4. นำรหัสเหล่านี้มาจัดเป็นหมวดหมู่แบ่งแยกประเภท (Category) จัดกลุ่มตามประเภท หรือลักษณะที่มีความหมายมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย

5. นำข้อมูลที่ได้จากจำแนกประเภทมหาข้อสรุปผลชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล (Memoing and Reduction) ตามการศึกษาจริง โดยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นการทำข้อสรุปชั่วคราว ที่เป็นลักษณะหรือความเชื่อมโยงของข้อมูล แล้วจะทำให้เห็นว่าข้อมูลใดคือข้อมูลที่ต้องการต่อไปเพื่อการตรวจสอบหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม และข้อมูลใดเป็นข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

6. การสร้างบทสรุปโดยนำข้อมูลแต่ละรายมารวมกันหาข้อสรุปตามความเป็นจริงที่ปรากฏที่ได้ตรวจสอบ และยืนยันมาประมวลเชื่อมโยงเข้าเพื่อสร้างบทสรุป แล้วจึงสรุปผลออกมาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

ผู้ทำการวิจัยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของการวิจัยตลอดจนกระบวนการวิจัย จึงได้สร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยตามแนวทางการสร้างความน่าเชื่อถือของ Guba and Lincoln (1985 cited in Streubert & Carpenter, 1999) ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องความจริงของสิ่งที่ค้นพบซึ่งจะเกิดความน่าเชื่อถือได้ เมื่อสิ่งที่ค้นพบนั้นแสดงถึงความเป็นจริงที่บุคคลอธิบายหรือแปลความหมายตรงกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เทคนิคที่ใช้เพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบและการตีความของข้อมูลกระทำได้ดังนี้

1.1 การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล โดยการติดตามเยี่ยมอาการผู้ป่วย พุดคุย แสดงท่าทีเป็นมิตร ห่วงใยต่อผู้ให้ข้อมูลทุกครั้งที่พบ จนผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจ แล้วจึงขออนุญาตทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เมื่อผู้ให้ข้อมูลตกลงจะบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ต่ออาการหายใจลำบาก แล้วจึงทำการสัมภาษณ์

1.2 การสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัย ผู้วิจัยเตรียมตัวก่อนทำวิจัย โดยการศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เอกสารตำราที่เกี่ยวกับประสบการณ์ต่ออาการหายใจลำบาก การจัดการ และผลกระทบที่เกิดจากอาการในกลุ่มผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว เพื่อให้มีความพร้อมในการทำวิจัย สามารถรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การตรวจสอบความตรงของข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีที่ต่างกัน (Methods Triangulation) โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์อาการหายใจลำบากจากภาวะหัวใจล้มเหลว และการสัมภาษณ์ยังเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบข้อมูลกลับได้ทันทีที่มีประเด็นที่สงสัยหรือประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลให้ไว้ไม่ชัดเจน

และมีการรวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม และการสังเกต โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาต ผู้ให้ข้อมูลบันทึกประเด็นที่สำคัญขณะที่ทำการสัมภาษณ์เป็นคำสั้น ๆ และนำกลับมาเขียน รายละเอียดในสิ่งที่สังเกตเห็นทันทีหลังการสัมภาษณ์ เพื่อป้องกันการลืมหรือข้อมูลคลาดเคลื่อนจาก ความเป็นจริง

1.4 ผู้วิจัยใช้การสะท้อนคิดของผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบ ความคิด ความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้วิจัย ความพร้อมของผู้วิจัยต่อกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้การจดบันทึกถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดจน กระบวนการวิจัย เพื่อทำการปรับปรุงการแก้ไข โดยผู้วิจัยไม่ได้สรุปหรือตีความขึ้นเอง

1.5 การยืนยันข้อมูล (Member Checking) ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากวิธีการ สัมภาษณ์ บันทึกเทป ผู้วิจัยนำมาถอดข้อความคำต่อคำ โดยไม่มีการตัดแปลงข้อความหรือสรุปความ เอง มีข้อความใดไม่ชัดเจนจะตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยการเปิดฟังซ้ำ และนำข้อมูล ที่ถอด เทปแล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยัน และเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ นำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันตรวจสอบทั้งหมด 7 ราย ผู้ให้ข้อมูลยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอด เทปของผู้วิจัยเป็นจริง พร้อมทั้งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลบางส่วนที่ยังไม่ชัดเจน

2. การถ่ายโอนงานวิจัย (Transferability) ผู้วิจัยได้เขียนบรรยายลักษณะของสถานที่ศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาการหายใจลำบาก ของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว และขั้นตอนการตัดสินใจต่าง ๆ ในขณะที่ดำเนินการวิจัยไว้อย่าง ละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงส่งต่อ และประยุกต์ใช้ได้กับผู้ป่วยภาวะหัวใจ ล้มเหลวในสภาพแวดล้อมและบริบทที่คล้ายคลึงกัน

3. การพึ่งพากับเกณฑ์อื่นได้ (Dependability) ผู้วิจัยได้บรรยายถึงขั้นตอนเกี่ยวกับ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัยอย่างละเอียดได้ อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและตรวจสอบได้

4. การยืนยันผลการวิจัย (Confirmability) เป็นการวัดความเป็นกลางหรือการไม่ลำเอียง ซึ่งการยืนยันความเป็นจริงจะเกิดขึ้น ได้เมื่อ การวิจัยต้องมีขั้นตอนของความน่าเชื่อถือ การคำนึงถึง การนำไปใช้ และความคงที่ ดังกล่าวข้างต้น โดยผู้วิจัยได้มีการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ตลอด การดำเนินการวิจัย เช่น เทปบันทึกเสียง การเขียนบันทึกภาคสนาม แบบบันทึกที่ใช้การวิเคราะห์ ข้อมูล บันทึกความรู้สึกส่วนตัวต่าง ๆ การสะท้อนคิดตนเองต่อสิ่งที่ได้จากการสังเกตขณะเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อสามารถอ้างอิงแหล่งข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องซ้ำได้ตลอดเวลา รวมทั้ง ผู้วิจัยมีการใช้คำพูดของผู้ให้ข้อมูล ประกอบในรายงาน เพื่อยืนยันผลการวิจัยว่าเป็นความจริง มิได้ เกิดความลำเอียง